

1.
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

DISPUTATIO JURIDICA
De
RESCISSIIONE
CONTRACTUS

Ex l. 2. C. de rescind. vendit.

QUAM
AVSPICIO SS. TRINITATIS,
PRÆSIDE

Viro Clarissimo & Consultissimo,

DN. GEORGIO-DAVIDE
LOCAMERO, V. L. D. ET VNIVER-
SITATIS ARGENTORATENSIS ANTE-
CESSORE CELEBERRIMO, PRÆCEPTORE
suo, Fautore, Promotore æternum
colendo,

Publicè & solenniter examinandam
proponit

19. Decembr. hor. matut.

ADAMVS Hüenerer ARGEN-
TORATENSIS.

ARGENTORATI,

Excudebat PAVLVS LEDERTZ

M. DC. XXVII.

607.

1627/10.

32.

73

AMPLISSIMIS, PRVDENTISSIMIS,
REVERENDIS, CONSVLTISSIMIS, EXPE-
RIENTISSIMIS, CLARISSIMIS, MULTOQ;
rerum usu Præstantissimis

VIRIS:

- Dn. SEBASTIANO Schachen / Inclutæ Reipubl. Ar-
gentoratenfis Quindecim - viro meritissimo;
Dn. CASPARO BITSCHIO, Jcto, Codicis & Juris
Feudalis Professori celeberrimo;
Dn. JOANNI-JACOBO Meyeren / Monetariæ Tri-
um - viro laudatissimo;
Dn. JOANNI-RUDOLPHO SALTZMANNO,
Medicinæ Doctore excellentissimo, eiusdem Facul-
tatis Professori celeberrimo, Reipub. Physico ordi-
nario, Cognato honorando;
Dn. CASPARO Rhenern / Judiciî Civitatis Referenda-
rio dignissimo;
Dn. M. DANIELI Gottwald / Ecclesiæ Thomanæ Anti-
stiti vigilantissimo;
Dn. MARCO CONRADO Döerer / Judiciî Tutelaris
assessori gravissimo;

*Legati Schenckbecheriani Præfectis &
Administratoribus fidelissimis,
dexterrimis:*

*Dnn. Patronis, Promotoribus, Fautoribus, & Præce-
ptoribus meis devotâ animi submissione & obser-
vantia perpetuò colendis:*

præsentes theses juridicas
*in ulteriorem mei commendationem humiliter
& officiosè
Dico & Consecro*

A. H.

DISPUTATIO DE RESCISSIONE
CONTRACTVS*Ex l. 2. C. de rescind. vendit.*

Ræclare Cicero lib. 3. Offic. Sapiens est, nihil contra mores, leges, instituta facientem, habere rationem rei familiaris. Idem enim qui neglexerit, & quavis ratione augere rem suam familiarem tenta verit; si non pœnam delicti, rescissionem saltē & retractationem contractus expectare necesse habebit: siue ex proposito, siue re ipsa, quid injustè vel iniquè contraxerit. arg. l. 1. & 2. ff. de Legib. & l. 36. ff. de V. O.

2. Insigne ejusmodi rescissionis exemplum atq; remedium, ostenditur in l. 2. C. de rescind. vendit. de quo strictiori stylo quid proponere est animus.

3. Ita autem in d. l. 2. Imperatores Diocletianus & Maximianus Augusti, Lupo cuidam rescripserunt: Rem majoris pretii, si tu vel pater tuus, minoris distraxerit, humanum est, ut vel pretium te restituyente emptoribus, fundum venundatum recipias, autoritate judicis intercedente: vel, si emptor elegerit, quod deest justo pretio, recipias. Minus autem pretium esse videtur, si nec dimidia pars veri pretii soluta sit.

4. Constanti lectione: nisi quod in fine pro verbis veri pretii, quæ sunt in editione vulgatâ, alij Codices

A 2

dices

dices habeant justi pretii: alii verò nudum pretii
verbum exhibeant. not. Russard. hîc, & Obrecht.
in disp. ex h. l. 2. th. 178. & seqq.

5. *Et rotundâ sententiâ: Quod venditio, mi-
nori pretio quàm par sit dimidio facta, humanita-
tis ratione per judicem rescindi possit ac debeat; ita,
ut emptor, vel pretio recepto rem restituat; vel si
id maluerit, quod deest justo pretio suppleat.*
concord. l. 8. circa fin. C. eod. tit.

6. *Fuvat autem videre primùm, quæ istius
rescissionis sit causa: unde faciliùs intelligetur, qui-
bus in casibus remedium hoc locum inveniat; &
cui, adversus quem, competat. Deinde, quæ sit re-
medij hujus intentio; quique consequenter effe-
ctus. Et denique, quæ ejus præcipue contraria,
quæque affinia.*

7. *CAUSA illa duplex notari potest: una,
quæ remedium illud exposcit; altera, quæ id ipsum
suggerit.*

8. *Prior illa causa in factò consistit; & est læ-
sio ultra dimidium justipretij: hoc est, si res ita vè-
dita sit, ut pretium, seu pecunia pro ea accepta, di-
midium ipsius rei non exæquet. h. l. 2. ibi; rem maio-
ris pretii: & ibi, minoris distraxerit; & ibi, si nec dimidia &c.
V. G. si res 100. aureorum, vendita sit aureis 49.
aut quovis alio pretio 50. aureis minori.*

Obser-

9. *Observandum autem circa hanc causam Primò, quòd non requiratur, ut lesio sit facta ex proposito seu dolo adversarij; sed sufficiat, quod sit facta ultra dimidium, adeoque res ipsa in se dolum contineat.* arg. l. 8. ff. de public. in rem. fac. l. 36. ff. de V. O.

10. *Secundò, quod dimidium istud spectandum sit unicè, ita, ut licet enormis sit lesio; tamen si non sit ultra dimidium, justam rescissionis causam non præbeat.* per text. in l. 8. C. de rescind. vendit.

11. *Tertiò, quod justum rei pretium, de cuius dimidio hic agitur, spectandum sit tempore contractus initi, non tempore venditionis petendæ & rescissionis.* d. l. 8. in fin. ibi, quod fuerat tempore venditionis.

12. *Quartò: quod pretium istud estimandum sit, non ex affectione ejus qui hoc remedio usus est; sed ex functione communi: arg. l. 63. pr. ff. ad L. Falcid. l. 33. ad L. Aquil. habità ratione tum qualitatis rei, tum quantitatis fructuum.* l. 16. C. de rescind. vendit. & l. pen. ff. de reb. eor. qui sub tut. *Ac si dubium sit pretium, alijs fortè testibus de majori, alijs de minori attestantibus: tunc, nisi quæ alia causa aliud suadeat, pro minori potius quàm majori valore præsumendum sit; ita ut contractus potius subsistat, quàm corruat.* arg. l. 38. §. 1. de re iudic. & l. 12. ff. de reb. dub.

A 3

Quintò,

13. Quintò, quod res viliori pretio vendita, intelligenda hìc sit non quævis, etiam minima: sed potissimum immobilis, vel certè pretiosa mobilis. fac. h. l. 2. verb. fundum. l. 54. ff. de contrah. empt. l. 22. C. de administ. tut.

14. Sextò & postremò: quòd venditio, cui lesio ista ceu causa rescissionis accidit, accipienda sit ea qua facta est à majoribus 25. annis. fac. l. 15. col. lat. cum l. 8. C. de rescind. vendit. add. infr. th. 35. & 52.

15. Altera rescissionis istius causa, ad Jus respicit, & est humanitatis ratio, seu æquitas. h. l. 2. ibi, humanum est.

16. Aequitas verò non ea, qua cuivis, vel uni alterive videri posset; sed quam Legislatoris autoritas firmavit, ac istum rescissionis effectum habere voluit. fac. l. 91. §. 3. de V. O.

17. Quod notare attinet, non tam ut credamus, ante d. l. 2. jus istud in usu non fuisse: quam ut sciamus, & post d. l. 2. jus istud non ad quosvis casus extendendum esse.

18. Nam & ante d. l. 2. humanitatis seu equitatis rationem extitisse, dubitari non potest: arg. §. II. ibi, quod cum ipso genere humano: Institut. de R. D. neque tamen ex sola pretij quantitate, seu inæqualitatis ratione aliqua venditio rescindi potuit: ut patet ex l. 22. §. ult. & l. 23. ff. locat. sed sicubi aliquis in contractu isto enormiter lusus, rescissionem obtine-

re

re voluisset, dolum, aut metum, aut minorem aetatem allegare necesse habuisset. d. l. 23. ff. loca. l. 1. §. 12. & seq. ff. si quid in fraud. patr. l. 11. C. de præd. minor.

19. Post verò d. l. 2. in qua ex ista æquitatis ratione, jus certum constitutum est, cavendum erit, ne propter quamcunque inæqualitatem pretij aliam, & infra dimidium consistentem, rescissio ipsius contractus admittatur: d. l. 2. & l. 8. eod. tit. sed ad jus magis constitutum, (quod ex Legislatoris autoritate certum est,) quàm ad juris istius rationem (per se incertam, & ad modum lesionis cum hunc, tum alium constituendum æquè idoneam) respiciatur: firmà præsumptione, quod si Imperatores in alio & minori etiam lesionis modo, rescissionem contractus admittendam statuissent, non ita disertè & præcisè ipsius dimidij mentionem fecissent: maxime cum sciverint, etiam infra dimidium lesiones multas contingere. dd. ll. & arg. l. 1. §. 5. ibi, sed nullum remedium. ff. de separat. l. 1. §. 1. in fin. ff. si mens. fals. mod.

20. Et improbandum igitur, quod nonnulli existimant, venditori læso succurrendum, etsi læsio ad dimidium justipretij non ascendat, modo probari possit, urgente necessitate venditionem esse factam. Cum nec vendendi necessitas venditionem reddat irritam. l. 12. l. 16. C. de rescind. vendit. l. 2. C. si propt. pens. publ.

Neque

21. Neque tamen propterea ita strictè ac rigide accipienda lex ista fuerit, ut in solo venditore valeat: vel etiam in omnibus casibus, quibus lesio ultra dimidium ostendi potest, obtinere debeat.

22. Cum enim semel introductum sit ista lege, ne circumventio, aliàs in commutationibus, ac emptionibus-venditionibus permessa, permittenda sit, si excedat modum dimidij: supr. dd. ll. bona occasio erit, ad similia procedere, & quæ ad eandem utilitatem tendunt, interpretatione, vel certè jurisdictione supplere. l. 12. & seq. ff. de legib.

23. Et locum igitur habebit beneficium hujus legis secundæ, etiam in emptore, si is ita magno emerit, ut res emptæ dimidium soluti pretij non exaquet. arg. l. 32. ad l. Aquil. & l. 68. de R. J.

24. Locum etiam habebit in Locatione - Conductione: quippe quæ Emptioni - Venditioni ita affinis ac similis est, ut iisdem ferè juris regulis consistere dicatur. pr. Inst. de locat. cond. l. 2. ff. cod.

25. Idem dicendum de rerum permutatione; quæ & ipsa Emptioni - venditioni vicina est. l. 2. ff. de rer. permut. l. 19. §. 5. de ædil. edict.

26. Idem de rerum divisione: quæ emptionis vicem obtinere dicitur l. l. C. comm. utriusq; iudic.

27. Idem de aliis negotiis, in quibus termini habiles, ac commutatio aliqua rei, æstimationisve, bonâ-

677.
bonafide facta inq; ea enormissima lesio ostendi
potest. arg. l. 3. C. comm. utriusq; jud. l. 6. c. solut. matrim.
l. 46. §. ult. ff. de solut. &c.

28. Unde \mathcal{E} in transactione locum esse huic
remedio, verisimilius est, si manifestum fieri possit,
quod duplo plus remissum quam acceptum sit; nec
transacturus quis fuisset, si commoda \mathcal{E} merita
sua causa, quamvis sibi dubia, tamen alij pruden-
tiori, saltem pro parte dimidia, certa, non ignoras-
set. fac. l. 5. C. de dol. ma. Quod ipsum tamen quia ra-
rius in facto contingit: l. 51. ff. de pecul. ideo \mathcal{E} rari-
or hujus remedij usus in ea fuerit. arg. l. 30. ff. de test. tut.
Qui \mathcal{E} nullus erit, si causa evitanda litis, qua ta-
men nulla fuit, transactio inita, ac datum quid fuerit.
fac. l. 2. C. de transact. l. 65. §. 1 ff. de cond. indeb.

29. Locus autem erit huic remedio, licet em-
ptio - venditio, aliusve bonafidei contractus, stipu-
latione confirmatus, vel etiam novatus fuerit.
arg. l. 4. pr. ff. de usur. l. 56. de legat. 1. l. 29. ff. de novat.

30. Contra necnulli sunt casus, quibus licet la-
sio in negotijs aequalitate regendis ultra dimidium
ascendat; rescissio tamen contractus fieri non debeat.
fac. l. 1. l. 80. & l. 202. de R. J.

31. Sic enim non fit locus huic remedio, si ven-
ditor, aut alius laesus verum pretium vel aestima-
tionem rei scivit, ac nihilominus ita contraxit.
arg. l. 53. & l. 145. de R. J.

B Scien-

32. Scientiam autem illam probare debet adversarius, contra quem rescissio isthac petitur. etsi enim qui vis rerum suarum valorem intelligere praesumatur: l. 15. C. de rescind. vendit. demonstrata tamen lesione enormissima, alia vicissim praesumptione, quod sc. nemo suum jactare credatur, l. 25. ff. de probat. a priore illa praesumptione liberabitur.

33. Sic & longè minus concedendum erit hoc beneficium, si venditor (ant similis alius) expresse declaraverit, se id, quanti res sua pluris fuerit, alteri donare. l. 38. ff. de contrah. empt.

34. Sic & si renuntiatum sit huic beneficio, frustra id implorabitur. argum. l. penult. Cod. de pact. sive in specie, ac verbis ad ipsam hanc legem directis; sive generali oratione, qua sine calumnia coarctari non possit, renuntiatio sit facta. arg. l. 51. in fin. ff. de administr. tut.

35. De contractu minoris 25. annis dubitatur, an juramento generaliter concepto confirmatus, quod minor contra eum nihil facturus sit, habeatur ratus tantum ita, ne per restitutionem in integrum; an verò & ne per h. l. 2. rescindi queat? sed posterius magis videtur. per l. 1. & auth. subj. C. si advers. vendit.

36. Si mutuum sub usuris in leviori moneta acceptum, solutio autem cum usurarum tum sortis,

tis, secundum tempus solutionis, etiam quo gravi-
 or moneta in usum redierit; existo mutuo promis-
 sa sit: Vel, si pro sexcentis florenis (qui tempore con-
 tractus erant thalerorum centum) venditi sint
 annui reditus florenorum triginta; (qui tempore
 solutionis fuerint thalerorum viginti:) num ra-
 tus sit contractus, an verò rescissioni isti fiat locus,
 quæri potest. Sed dicendum: quod priori casu re-
 scissione non sit opus; quia ipso jure contractus in
 amplio rem sortem, quàm quæ data est, non valet:
 l. 17. princ. de pact. l. 30. ff. de reb. cred. & l. 7. ff. de novat.
 nec pro usu pecuniæ, ultra legitimum usurarum,
 modum stipulari quid licet. l. 26. C. de usur. In poste-
 riori, rescissio tentari possit, arg. h. l. 2. junct. c. 1. de empt.
 vend. in extravag. & constit. polit. de anno 1548. repetit. ann.
 77. tit. 17. §. 8. nisi evidens sit, quod venditor gnarus
 istius levioris monete, ac futuram ejus mutatio-
 nem prævidens, deliberato consilio, & in gratiam
 emptoris, cui benefacere voluit, ejusmodi venditio-
 nem fecerit. per not. sup. th. 31. Ceterum si & in ipso
 consilio erratum fuisse eventus ostendat: (ut non-
 nunquam, quod credebat conjectura prodesse, ex-
 perimento invenitur inutile. Nov. III. in præfat.) hu-
 manum adhuc fuerit hujusmodi venditori succur-
 rere: fac. l. 15. in fin. ff. de jurisd.

37. Apparet hinc satis, CVI, ADVERSUS QVĒ,
 B 2 reme-

remedium h. l. 2. competat: lasso nimirum, ad ver-
sus ledentem, in casibus predictis, aliisque similibus.

38. Caterum & heredibus, ac contra heredes
id concedi, constat tum ex h. l. 2. ibi, vel pater tuus: tum
etiam plenius ex §. 1. Inst. de perpet. & temp. action.

39. Retrahenti etiam beneficium hoc dari, pa-
tet ex eo, quod is in locum venditoris succedat: ma-
gisque privilegium causa, quam persona hic exerci-
turus sit. arg. l. 29. ff. de re judic.

40. Num & contra tertium possessorem, qui
rem v. g. dimidio quam par erat minoris alicui
venditam, ab emptore illo emit, remedium id com-
petat, dubitari forte possit: sed inspiciendum, an
primus emptor sit solvendo, nec ne. Priori casu, non
erit, cur adversus emptorem secundum veniatur.
argum. §. 1. Institut. de action. & l. 2. Cod. de hered. act.
Posteriori amplius videndum, num secundus em-
ptor similiter viliori pretio emerit, an justo. Illic
enim si non directò, saltem utiliter conveniendus
videbitur emptor secundus, concesso videlicet pri-
mo venditori jure illo, quod secundus, eidem illi
primo obstrictus, contra istum emptorem secundum
habuisset. arg. l. 43. de action. empt. & l. 94. §. 1. de leg. 1.
Hic verò non erit, ut primo venditori, ante empto-
rem secundum subveniatur. arg. l. 67. de fideiussor. l.
178. de R. J.

Circa

41. Circa INTENTIONEM porro hic primò inquirendum; quâ viâ procedendum, ut ex causis: suprâ indicatis, ex d. l. 2. contractus rescissio obtineatur: Et præcipuè, num id fieri possit vel debeat, per restitutionem in integrum; an verò per actionem quam aliam.

42. Tenendum autem quod ad istum effectum instituenda sit non restitutionis in integrum petitio, arg. l. i. l. 26. in fin. & l. 28. pr. ff. de maior. sed actio, Et quidem ex contractu illo bonâ fide habito, in quem læsio ejusmodi incidit: arg. l. 31. §. 20. ff. de ædil. edict. §. 28. Instit. de action. vel si in dissolutionem inciderit læsio, repetenda actio antiqua, aliâve competens. argum. l. 19. C. de transact. l. 56. §. 1. de solut. l. 1. §. 18. de pos. l. un. de cond. ex lege.

43. Cujus inquisitionis usus maximè conspicuus est, in tempore, seu duratione hujus remedij. Cum enim in integrum restitutionis petitio non nisi intra quadriennium fieri possit: l. ult. C. de temp. in integr. actio ex vendito v. c. durat totos annos triginta. pr. Instit. de perpet. & temp. action. l. 3. C. de præscript. 30. vel 40. annor.

44. Deinde observandum, quod in intentionem seu petitionem hanc veniat sola contractus rescissio, h. e. ut recepto pretio restituatur res, quam actor nimis vili pretio alienaverit: vel receptâ re,

B 3 restituatur

restituatur pretium quòd plus iusto is solverit:
l. 8. verb. rescindi. C. de rescind. vendit. Ita tamen, ut in
subsidiu liberu sit reo, utrùm ultrò citròq, re-
stitutione factà à contractu discedere: an pre-
tium supplere vel de eo aliquid reddere malit.
h. l. 2. l. 1. §. 12. & seq. si quid in fraud. patr.

45. Quod notasse hunc habet usum, ut intelli-
gamus, q, si res minoris distracta, sine emptoris cul-
pà interierit, nullus huic remedio locus sit reliquus.
arg. l. 5. de reb. cred. l. 107. ff. de solut.

46. Ex quibus ipsis & præcipuus hujus reme-
dij EFFECTVS elucet, discessio sc. à negotio contracto,
aut suppletio, vel relevatio pretij.

47. De quo notandum ulterius, quòd supple-
tio, vel relevatio illa pretij intelligenda sit, non de
pretio dimidio, (quod ex iusti lectione in fin. d. l. 2.
nonnulli intelligunt) ad quem usq, modum, ceteris
paribus, contractus subsisteret, sed de pretio toto
seu æquivalente: quod ex lectione pretii veri (eius-
dem ve iusti) & pretii absolute, alijs rectius significat
h. l. 2. & l. 8. C. eod. tit.

48. Sunt verò & alijs rescissionis istius effectus:
veluti quod venditor præstare debeat emptori im-
pensas interim in rem factas: arg. l. 39. §. ult. ff. de min.
l. 5. §. 4. de impens. in res dotal. maxime tolerabiles:
argum. l. 43. §. ultim. ff. de action. empt. l. 38. de R. V. l. 25.
de pigner. act.

Item

49. Item quod Emptor restituere debeat, non ipsam tantum rem, sed simul etiam fructus interim ex eâ perceptos. arg. l. 23. §. 9. de ædil. edict. l. 24. §. 4. de minor. admittendâ tamen eorum compensatione cum usuris pretij, quod interim venditor habuit: pro ratâ portionibus: nisi is fructus omnes restituere, & vicissim integras totius pretij usuras à venditore recipere maluerit. l. 40. §. ult. ff. de minor.

50. Denique quod factâ rescissione etiam jus seu onus quod interim rei ab emptore fuit impositum (veluti si fundus pignori obligatus, vel servituti subjectus fuerit) resolvatur. l. 31. de pignor. l. 3. pr. quib. mo. pign. solv. l. 4. §. 3. de in diem addict.

51. CONTRARIA istius remedij, ex sæpè positis facile colligi possunt: ut sunt sciētia veri pretij th. 30. donatio. th. 33. Renuntiatio. th. 34. lapsus 30. annorum. th. 43. rei interitus. th. 45. quibus enim cunque in casibus id deficere dictum est; in ijs & contrarium quid esse intelligendum est.

52. AFFINIA præcipue sunt Restitutio in integrum, si minor in ejnsmodi contractu ad quem vis modum sit læsus. l. ii. C. de præd. minor. differens inter alia in eo, quod restitutio illa, pleniorē rescissionem habeat, quàm isthoc remedium: quod sc. qui à minore viliori pretio emit, omninò rem restituere.

trere debeat, nec suppletionem pretij eligere queat.
l. 24. §. 4. l. 27. §. 1. in fin. de minor.

53. *Item rescissio ob lesionem aliquam, etiam
intra terminos dimidij consistentem: dummodo
dolus, aut metus, aut quid simile argui possit.*
l. 5. l. 8. pr. l. 10. l. 16. C. de rescind. vendit.

54. *Item actio quanti minoris, redhibitoria;*
de quib. in tit. ff. de ædil. edict. l. 25. §. 1. de except.
rei judic. l. 2. Cod. de ædil.
action, & cæt.

FINIS.

TRASSBURG, Diss., 1627-29

ULB Halle 3
004 527 275

56

1077

DISPUTATIO JURIDICA
De *1627/10*

RESCISSIONE CONTRACTUS

Ex l. 2. C. de rescind. vendit.

QUAM
AVSPICIO SS. TRINITATIS,
PRÆSIDE

Viro Clarissimo & Consultissimo,

DN. GEORGIO-DAVIDE
LOCAMERO, V. I. D. ET VNIVER-
SITATIS ARGENTORATENSIS ANTE-

CESSORE CELEBERRIMO, PRÆCEPTORE
suo, Fautore, Promotore æternum
colendo,

Publicè & solenniter examinandam
proponit

19. Decembr. hor. matut.

ADAMVS Hüenerer ARGEN-
TORATENSIS.

ARGENTORATI,

Excudebat PAVLVVS LEDERTZ

M. DC. XXVII.

607.

32.

23

